

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	1
Kaupunginhallitus	157	04.05.2026	5	
Kaupunginvaltuusto	84	18.05.2026	9	

9285-2025 (00 01 02, 12 00 00)

Vastaus valtuutettu Mari Lahden ym. aloitteeseen koskien nepsy-sensitiivisen toimintakulttuurin vahvistamista Turun varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Tiivistelmä:

Valtuutettu Mari Lahti ym. ovat tehneet aloitteen koskien nepsy-sensitiivisen toimintakulttuurin vahvistamista Turun varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Kaupunginvaltuustolle esitetään, että se merkitsee aloitteen vastauksen tiedoksi ja aloitteen käsitellyksi.

Kh § 157

Varhaiskasvatuksen erityispalvelupäällikkö Jarna Peltonen ja kasvun ja oppimisen tuen erityispalvelupäällikkö Marika Rae 25.1.2026:

Valtuutettu Mari Lahti ym. ovat tehneet aloitteen nepsy-sensitiivisen toimintakulttuurin vahvistamisesta Turun varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Aloitteessa esitetään, että Turun kaupunki laatii toimenpideohjelman nepsy-sensitiivisen toimintakulttuurin vahvistamiseksi varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Ohjelma sisältäisi ainakin seuraavat toimet: henkilöstön osaamisen vahvistaminen, aistiystävällisiä oppimisympäristöjä koskevan ohjeistuksen käytännön toteutumisen selvittäminen ja varmistaminen, tuen uudistaminen ja yksilöllisen tuen vahvistaminen sekä perheiden tukeminen ja yhteistyö.

Henkilöstön osaamisen vahvistaminen

Neuropsykiatriset häiriöt ovat viime vuosien aikana yleistyneet. On selvää, että varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa tarvitaan enenevässä määrin valmiuksia kohdata moninaisia autismikirjolla olevia lapsia. Valmiuksia tarvitsevat kaikki lasten ja nuorten kanssa työskentelevät työntekijäryhmät.

Osalla varhaiskasvatuksen erityisopettajista on erillinen nepsy-valmentaja koulutus (30 op). Osa on voinut suorittaa koulutuksen työnantajan kustantamana, osa on kouluttautunut omalla rahoituksella. Alueella toimivat erityisopettajat ovat pyydettäessä pitäneet nepsy-koulutuksia kohdennetusti alueensa päiväkodeille. Lisäksi tällä hetkellä alueella toimivista varhaiskasvatuksen erityisopettajista koottu työryhmä on valmistelemassa autistisen lapsen kohtaamisesta koulutusta päiväkotien henkilöstölle. Myös päivystysaikoja koskevaan infoon on koottu nepsy-asioita, jotta tarvittavat asiat osattaisiin ottaa huomioon arjessa tapahtuvissa muutoksissa.

Vuodesta 2022 alkaen Turun varhaiskasvatuksessa on toiminut moniammatillinen työryhmä Helppi-tiimi, joka osaltaan on antanut koulutusta ja tukea neurokirjon huomioimiseen varhaiskasvatuksessa. Lisäksi 1.8.2024 alkaen jokaisessa Turun kunnallisessa päiväkodissa on ollut oma varhaiskasvatuksen erityisopettaja, jonka työtehtävään kuuluu myös oman päiväkodin henkilökunnan kouluttaminen ja ohjaaminen.

Esi- ja perusopetuksessa oli vuosina 2021-2023 Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen kehittäminen Varsinais-Suomessa -hanke, joka oli osa opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia -kehittämishjelmaa. Hankkeen tavoitteena oli kehittää oppimisen ja kasvamisen tukea esi- ja perusopetuksessa siten,

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	2
Kaupunginhallitus	157	04.05.2026	5	
Kaupunginvaltuusto	84	18.05.2026	9	

---

että oppilaat saisivat tarvitsemansa tuen läpinäkyvästi, suunnitelmallisesti, moniammatillisesti, oikea-aikaisesti ja oikean vahvuksena mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Isona koulutusteemana hankkeessa oli neuropsykiatrisesti oireilevien lasten ja nuorten koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen.

Hankkeen avulla kouluihin rakennettiin vahvempaa nepsytyukea ja pyrittiin lisäämään kaikkien ymmärrystä siitä, miten kouluja voidaan kehittää nepsytyväisemmiksi kasvu- ja oppimisympäristöiksi. Hankkeen aikana joka kouluun valittiin koulun omasta opetushenkilöstöstä koulun nepsyopettaja, joka osallistui hankkeen koulutuksiin ja vei tietoa oman koulunsa henkilöstölle. Lisäksi perusopetuksessa oli seitsemän aluenepsyopettajaa, jotka saivat laajemman koulutuksen, ja heidän tehtävänä oli tukea ja antaa konsultointiapua koulujen nepsyopettajille. Nepsy-aiheinen koulutus on vähentynyt perusopetuksen osalta yllä mainitun hankkeen päättymisen jälkeen.

Yksityinen varhaiskasvatus vastaa itse varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluista lasten ja yksikön tarpeiden mukaisesti. Turun kaupungin varhaiskasvatus tarjoaa yksityisen varhaiskasvatuksen henkilöstölle monipuolisesti ohjausta ja neuvontaa myös lasten tuen järjestämiseen liittyvissä asioissa. Monet koulutukset ja koulutusmateriaalit ovat tarjolla yksityisen varhaiskasvatuksen henkilöstölle mm. kohdennettuina ammattiryhmittäin.

Turun varhaiskasvatuksessa on olemassa olevia resursseja, joita on hyödynnetty autismikirjolla olevien lasten kohtaamiseen ja tukemiseen liittyvän osaamisen kasvattamisessa. Perusopetuksessa kouluissa nepsytyukea henkilöstölle antavat kaupungin konsultoivat erityisopettajat sekä sairaalaopetuksen konsultaatio.

Todettakoon kuitenkin, että nepsy-aiheisten koulutusten järjestäminen on vuosina 2022–2025 vähentynyt Turun varhaiskasvatuksessa. Nepsy-aiheisten koulutusten väheneminen selittyy sillä, että ko. vuosina tapahtuneiden varhaiskasvatus- ja perusopetuslain muutosten läpiviemiseen on mennyt paljon työaikaa koko varhaiskasvatuksen kentällä.

Autismikirjolla olevien lasten kohtaamiseen ja tukemiseen liittyvän jatkuvan koulutuksen varmistamiseksi tarpeeseen tulisi vastata tarkoitukseen korva merkityllä rahoituksella. Tällöin voitaisiin järjestää kohdennettua koulutusta kaikille varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ammattiryhmille. Kaikki varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen ammattiryhmät tarvitsevat ko. osamista.

Aistiystävälliset oppimisympäristöt

Lähtökohtaisesti Turussa on hyvin erilaisia päiväkoteja ja kouluja, jo käytöikänsä päässä olevia kuin uusiakin rakennuksia. Koulujen osalta käytettävissä olevat tilat ovat hyvin moninaiset, ja koulurakennusten koot vaihtelevat kohtalaisista suuriin rakennuksiin sekä monessa kohtaa siirrettäviin tilaelementteihin. Maja-ryhmän kaltaisia joustavia pieniä, omalla sisäänkäynnillä varustettuja tiloja on koulujemme yhteydessä vähän, tai ne eivät ole koulujen käytettävissä. Lisäksi erityisesti yläkouluja haastaa koulujen koot ja suuret oppilasmäärät. Kaikki Turun kaupungin esteettömyysohjeistuksen soveltuvat kohdat otetaan huomioon päiväkotien ja koulujen suunnittelussa.

Varhaiskasvatuksessa on hyvin moninaista toimintaa, jota järjestetään niin kunnallisissa kuin yksityisissäkin päiväkodeissa, perhepäivähoitajien kodeissa sekä avoimessa varhaiskasvatuksessa (avoimet päiväkodit, leikkipuistot ja

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	3
Kaupunginhallitus	157	04.05.2026	5	
Kaupunginvaltuusto	84	18.05.2026	9	

---

kerhot). On väistämätöntä, että esteettömyyssuosittelujen huomioiminen tilojen, ympäristön ja rakennusten kokonaisuutena on kirjavaa. Turun varhaiskasvatuksessa koko henkilöstö on ollut velvoitettu katsomaan aistiesteettömyydestä tehdyn koulutustallenteen.

Turun työpisteestä on voinut tilata aistimökkejä sekä erilaisia akustiikka- ja aistituotteita päiväkoteihin ja kouluihin. Lisäksi on rakennettu erilaisia rauhoittumistiloja, ja aistituotteita on ollut mahdollisuus tilata myös hankintapalvelujen kautta. Uutena kokeiluna varhaiskasvatuksessa aloitetaan myös pienimuotoisesti varhaiskasvatuksen toimintaterapeutin lyhytkonsultaatiot, joiden yhtenä painopisteenä on mm. antaa ohjausta päiväkotiryhmässä ilmeneviin aistiprosessoinnin haasteisiin.

Jotta aistiesteettömyyden huomioimista varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen arjessa voitaisiin entisestään lisätä, päiväkotien ja koulujen budjeteissa tulisi ottaa huomioon niin aistituotteiden kuin koulutuksenkin hankinnassa tarvittava rahoitus. Lisäksi kaikki koulurakennukset tulisi kartoittaa siten, että selvitetäisiin kaikki mahdolliset Maja-luokkatilaa vastaavat tilat, joita voitaisiin hyödyntää koulujen joustavia pedagogisia ratkaisuja silmällä pitäen.

Tuen uudistaminen ja yksilöllisen tuen vahvistaminen

Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu, että lapsen tuen tarve arvioidaan ja tukea järjestetään viivytyksettä. Yleistä tukea saavat kaikki lapset. Lapsen tuen tarpeen ilmetessä lapsiryhmän henkilöstö arvioi yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa ryhmässä käytettäviä yleisen tuen tukitoimia ja niiden riittävyttä. Tukitoimet aloitetaan heti, kun tuen tarpeet on havaittu.

Esiopetuksessa oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot kuuluvat niin ikään kaikille lapsille, ja ne kuuluvat esiopetuksen perusarkeen. Perusopetuslain muutoksen mukaisesti tuen tarvetta esiopetuksessa katsotaan jatkossa enemmän lapsille kuin lapselle suuntautuvasti. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden tulee olla käytössä kaikissa esiopetusryhmissä, ja ne pitävät sisällään niin pedagogisia kuin rakenteellisiakin järjestelyjä.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot koostuvat yleisestä tukiopetuksesta, opetuskielen tukiopetuksesta sekä erityisopettajan antamasta opetuksesta muun opetuksen yhteydessä ja osittain joustavissa pienryhmissä. Opetuskielen tukiopetukseen Turussa on käytössä myös kieli- ja kulttuuriopettajien työpanosta. Mikäli lapselle on tarpeen hakea tuen hallintopäätöstä, aloitetaan tukitoimet aina kuitenkin välittömästi lapsen tuen tarpeen ilmaannuttua. Tuen antamisen aloittaminen ei ole kiinni hallintopäätösmenettelyyn kuluva ajasta. Tukitoimien kartoitusta ja seuranta helpottamaan henkilöstölle on tehty varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tukitoimien kartoitus- ja seurantalomake. Lomaketta voidaan käyttää koko lapsiryhmän ja/tai yksittäisten lasten tukitoimien kartoitukseen ja seurantaan. Todettakoon kuitenkin, että varhaiskasvatus ja esiopetus on aina lähtökohtaisesti ryhmämuotoista pedagogista toimintaa.

1.8.2022 voimaan astuneen varhaiskasvatuslain muutoksen myötä avustajien ja ei mitoitukseen laskettavien lastenhoitajien määrä päiväkotien ryhmissä Turussa on lisääntynyt huomattavasti. Tätä henkilöstöä on lisätty päiväkoteihin ennakoivasti, jo ennen mahdollisen tuen hallintopäätöksen tekemistä.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	4
Kaupunginhallitus	157	04.05.2026	5	
Kaupunginvaltuusto	84	18.05.2026	9	

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana perusopetuksenkin puolella ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Kouluissa on huolehdittava siitä, että oppilas kokee, että hänen oppimisensa ja koulukäynnin tuen tarpeensa tunnustetaan ja huomioidaan ja hän saa tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Tuen antaminen on jokaisen koulussa työskentelevän henkilön tehtävä, ja tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Tuen tulee olla joustavaa, suunnitelmallista ja tarvittaessa tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa ja ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille. Opetuksen järjestäjän on vastattava siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikutuksia arvioidaan osana koulujen toimintaa. Mikäli nämä oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt eivät ole kunnossa ja aidosti käytössä, ryhmäkohtaiset tukimuodot tai oppilaskohtaiset tukitoimet eivät niitä riitä paikkaamaan.

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla ja oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloitetaan silloin, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä.

Nivelvaiheiden sujuvuutta ja tiedonsiirtoa on suunnitelmallisesti kehitetty jo pari vuotta yhteistyössä esi- ja perusopetuksen kanssa. Tätä työtä tehdään suunnitelmallisesti ja hyvin aktiivisesti tällä hetkellä. Lisäksi konsultatiivisen sairaalaopetuksen osalta tehtävä yhteistyö Kiinamylyn koulun kanssa on entisestään tiivistynyt perusopetuslain muutoksen myötä.

Tuen jatkuvuuden lisäämiseksi entisestään esi-perusopetuksen nivelvaiheessa tulisi nivelvaiheen koordinointiin ja konsultointiin varata henkilöstöresursseja. Lisäksi oppimista edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyitä tulee resursoida riittävästi.

Perheiden tukeminen ja yhteistyö

Varhaiskasvatuksessa perheitä tuetaan matalalla kynnyksellä mm. varhaiskasvatuksen aluesosionomien työn avulla. Vanhemmat voivat olla yhteydessä aluesosionomeihin, mikäli he haluavat keskustella lapsensa tai perheensä elämäntilanteesta tai tarvitsevat neuvoa vanhemmuuden ja perheiden palveluista. Lisäksi varhaiskasvatuksen ryhmiin palkataan enenevässä määrin varhaiskasvatuksen sosionomeja. Esiopetuksen osalta aluesosionomien kanssa vastaavaa työtä perheiden kanssa tekevät esiopetuksen kuraattorit. Myös neuvolatiimejä on kehitetty ja yhdenmukaistettu viime keväästä lähtien.

Varhan Monialainen konsultaatio- ja arviointiimi Monark on laajenemassa tänä vuonna myös Turkuun. Monarkin tarkoituksena on kehittää ajatusta ”Apu lapselle yhdeltä luukulta” ja olla lasten monialaisten haasteiden ratkaisun apuna. Lisäksi Varhassa ollaan kehittämässä uutta lasten ja nuorten keskittymisen haasteiden palveluketjua.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	5
Kaupunginhallitus	157	04.05.2026	5	
Kaupunginvaltuusto	84	18.05.2026	9	

Esiopetuksen osalta Kotoa kouluun -toiminnan perhevalmentajien tukea on kokeiltu, kun lapsella on ollut huomattavia vaikeuksia osallistua esiopetuksen toimintaan. Perusopetuksen puolella Kotoa kouluun -toiminta on jo vakiinnuttanut paikkansa lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tukena. Kotoa kouluun on Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry:n toimintaa, jota toteutetaan yhdessä kuntien kanssa.

Oheismateriaali 1 Valtuutettu Mari Lahden ym. aloite nepsy-sensitiivisen toimintakulttuurin vahvistamisesta Turun varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Kaupunginhallituksen ehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee edellä olevan vastauksen tiedoksi ja aloitteen käsitellyksi.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Kv § 84

Oheismateriaali 1 Valtuutettu Mari Lahden ym. aloite nepsy-sensitiivisen toimintakulttuurin vahvistamisesta Turun varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Kaupunginhallituksen ehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee edellä olevan vastauksen tiedoksi ja aloitteen käsitellyksi.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Asian käsittely kokouksessa

Ennen asian käsittelyn aloittamista puheenjohtaja Kaija Hartiala tiedusteli kello 23.00 hallintosäännön 170 §:ään viitaten, että jatketaanko kokousta vai keskeytetäänkö kokous ja käsittelemättä jääneet asiat siirretään käsiteltäväksi seuraavassa kokouksessa. Valtuusto päätti yksimielisesti jatkaa kokousta.

Jakelu

tied Lahti Mari